

Az ISA-k arányos alkalmazása

Kisebb gazdálkodók
könyvvizsgálata
során

Tolnai Krisztián Ádám
Osztályvezető
Nemzetgazdasági Minisztérium

Bevezetés

A könyvvizsgálat
célja: megbízható
beszámolók,
transzparencia,
bizalom

Az ISA-k
kötelezőek, de
arányosan
alkalmazhatóak

Nem komplex
entitások:
koncentráltabb
megközelítés

Alapelvek az arányos alkalmazásban


```
graph LR; A[Alapelvek az arányos alkalmazásban] --> B(Egyszerű struktúra, alacsony kockázatú megbízások); A --> C(Célzott könyvvizsgálat, de nem csökkentett minőségben); A --> D(ISA-k alkalmazási rugalmassága);
```

Egyszerű struktúra,
alacsony kockázatú
megbízások

Célzott
könyvvizsgálat, de
nem csökkentett
minőségben

ISA-k alkalmazási
rugalmassága

Szimpla üzleti modell,
tevékenysége átlátható,
kevés IT-kockázat

Nem komplex entitás jellemzői

Nincs olyan lényeges
ügyletcsoporthoz (tranzakció v.
egyenleg), ahol nem lenne
elegendő az alapadat
tesztelés

Nincs komplex kontroll
rendszer, belső
ellenőrzési funkció

Nincs szignifikáns
(komplex) becselési vagy
csalási kockázat

Megbízás elfogadása

- nem komplex jelleg dokumentálása
- függetlenség, összeférhetetlenség vizsgálata
- szükséges erőforrások számbavétele
- könyvvizsgálati díj meghatározása
- a csalási kockázat előzetes felmérése

Tervezés: általános elvek

- fókusz az egyszerűsége és célszerűsége
- arányosság elve, pl.: *nincs szükség kontrolltesztekre, ha a belső kontrollrendszer nem dokumentált vagy nem használható.*
- egyszerűsített kockázatfelmérés
- kommunikáció hatékonysága
- dokumentálás: elégséges, de nem túlzó

Tervezés: Üzleti tevékenység megértése

Az ISA-k előírásainak megfelelően a könyvvizsgálónak meg kell ismernie az entitás tevékenységét, működési környezetét és folyamatát.

Nem komplex gazdálkodók esetében ez egyszerűsített módon történik:

- nem szükséges mély piaci, versenytársi vagy iparági elemzés
- az alapvető információk összegyűjtése elegendő: ágazat, fő termékek/szolgáltatások, ügyfélkör, működési helyek
- áttekintendő dokumentumok: etikai kódex, SZMSZ, alapító okirat, belső szabályzatok (ha vannak)
- megbeszélés(ek) a vezetőkkel, könyvelővel: az üzleti folyamatok, fő tranzakciók, döntési pontok megértése

Dokumentálási javaslat:

- rövid, strukturált munkalap vagy memo
- egyszerű folyamatábra, szöveges leírás a fő tevékenységi körökről
- ha szükséges, fényképes vagy jegyzetszerű kiegészítések (pl. bolt, raktár, műhely működéséről)

Kockázatfelmérés

- Analitikus eljárások szerepe: benchmark, trend, elvárások felállítása
- Materiális, de nem lényeges területek azonosítása
- Becslési kockázat azonosítsa: komplex vagy sem? Egyszerű becslések lehetnek: TE ÉCS, CT (szabadság), elhatárolás.
- Csalás kockázat: kérdőív + vezetői interjú elegendő

Dokumentálás módja és fontossága:

A kockázatfelmérés eredményét minden esetben dokumentálni kell, még nem komplex audit esetén is.

Célszerű egy strukturált kockázatfelmérési munkalap vagy táblázat használata, amely tartalmazza:

- az egyes beszámolósorokat,
- az eredendő és ellenőrzési kockázatokat, a kapcsolódó releváns állításokat,
- a lényeges hibás állítás kockázata,
- és az ezekre adott válaszingedményeket (pl. analitikus vagy szubsztantív eljárás).

Indoklással kell alátámasztani, ha egy terület esetében releváns állítást azonosítottunk.

A csalásra vonatkozó értékelést külön részként vagy megjegyzésként érdemes szerepeltetni.

Lényegesség és becslések

Lényegességi küszöb meghatározása → nincs különbség!

A lényegesség számításának dokumentálása nem komplex könyvvizsgálatok esetén:

- A könyvvizsgálónak meghatározott számviteli vagy üzleti alaphoz (pl. árbevétel, mérlegfőösszeg, adózás előtti eredmény) viszonyított lényegességi küszöböt kell megállapítania.

Dokumentálni szükséges:

- az alkalmazott bázist,
- a kiválasztás indokát,
- az alkalmazott százalékos mértéket,
- és az így számított lényegességi küszöb értékét.

Miért fontos?

- Meghatározza, mely tételeket szükséges vizsgálni szubsztantívan.
- Az audit stratégia és eljárások fókuszát alakítja.
- Lényeges, de nem jelentős kockázatos területek → analitikus teszt elegendő.
- Egyszerű becslések: értékcsökkenés, elhatárolások, CT (pl. szabadság).

Végrehajtás – alapadatok vizsgálata

- Jelentős kockázatú egyenlegek: szubsztantív tesztek (Kontrolltesztelés nem szükséges)
- **Lényeges, de nem jelentős kockázatú területek:** részletesebb elemző eljárások
- **Fontos:** minden ügyletcsoportha, egyenlegre, tranzakcióra kiterjedő, átfogó analitikus elemzés
- Nem jelent kevesebb munkát – hanem fókuszáltabbat/irányítottabb

Végrehajtás – bizonyítékszerzés

Külső megerősítések, helyszíni leltár, analitikus eljárás.

Megfigyelések, interjúk, fényképek, könyvelési kivonatok.

Alaptételek tesztelése és bizonyítékszerzés dokumentálása nem komplex könyvvizsgálatoknál:

- Az egyes állítások (létezés, teljesség, értékelés, jogosultság stb.) igazolására szolgáló eljárásokat rövid, célzott formában kell dokumentálni.
- **Fontos az érthetőség!**

Az alábbi formák elfogadottak:

- Tesztelt tételek listája vagy hivatkozási azonosítója (pl. számla sorszáma, tranzakció azonosító).
- Összefoglaló megjegyzések az eljárás eredményéről.
- Csatolt vagy hivatkozott auditbizonyíték (pl. számlamásolat, fotó, banki visszaigazolás).
- Analitikus eljárások esetén: alapadatok, összehasonlítás, eltérések értékelése.

Nem szükséges hosszú sablonok vagy jegyzőkönyvek kitöltése, de **minden releváns megfigyelést rögzíteni kell!**

Miért fontos?

- A dokumentáció igazolja a megállapítások megalapozottságát Alátámasztja, hogy a könyvvizsgáló elegendő és megfelelő auditbizonyítékot szerzett.
- Védekezésre és minőségellenőrzésre is szolgál, ha később kérdés merül fel a könyvvizsgálat megalapozottságával kapcsolatban.

Áttekintés

Fordulónap utáni események vizsgálata Vállalkozás folytatásának elve

- Nem szükséges strukturált kérdőívek, elég a vezetői megerősítés

Áttekintés nem komplex könyvvizsgálatok esetén:

- Az áttekintési szakasz célja a teljes könyvvizsgálati munkafolyamat lezárása, a következetesség és teljesség biztosítása.

Dokumentálási javaslatok:

- Készüljön összefoglaló memo a végzett eljárásokról, kiemelve az esetleges észrevételeket.
- A fordulónap utáni eseményekhez elegendő lehet egy egyszerű eseménysta, amelyhez hozzáfűzhető, hogy a vezetés nyilatkozott: nem történt lényeges esemény.
- A vállalkozás folytatásának elvét a vezetői nyilatkozat, valamint pénzügyi és működési adatok alapján rövid indokolással dokumentálni kell.

A könyvvizsgáló belső áttekintése során írásos feljegyzés készülhet arról, hogy minden releváns könyvvizsgálati eljárást végrehajtott és dokumentált.

Miért fontos?

- Igazolja, hogy az auditmunka megfelelően lezárult és teljes körű.
- Segíti a jelentésbocsátás alátámasztását.
- Biztosítja az összhangot a tervezett és végrehajtott könyvvizsgálati eljárások között.

Jelentés kibocsátás

Jelentés szerkezete nem változik – standard audit jelentés

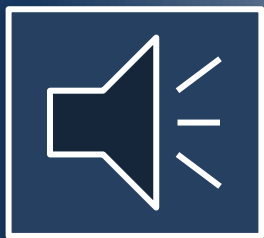
Nincs EQCR, nincs KAM

Fókusz: világos, és szabályos jelentés

A jelentés kibocsátásának dokumentálása nem komplex könyvvizsgálatok esetén:

- A végleges könyvvizsgálói jelentés dátuma és típusa (vélemény fajtája) egyértelműen rögzítendő.
- A jelentés kiadásának alapját képező átnézési és jóváhagyási lépések belső jegyzőkönyv vagy memo formájában dokumentálandók.
 - Tartalmaznia kell:
 - hogy a könyvvizsgáló minden lényeges eljárást elvégzett,
 - nem maradt nyitott auditkérdés,
 - az áttekintés során nem merült fel véleménykibocsátást akadályozó tényező.

A jelentés egy példányát az audit dokumentáció részeként kell archiválni.

Kulcsüzenetek

Könyvvizsgálat = érték, nem adminisztratív teher

Professzionális ítélőképesség szerepe a könyvvizsgálatban

Célzott, hatékony vizsgálat, a kockázatfelmérés alapján

Szakmai berögződések, automatizmusok időszakos felülvizsgálata:
„túlvizsgálat vs. hatékony könyvvizsgálat”